

Fröodling av trädgårdssallat

Det är ganska lätt att odla trädgårdssallat för konsumtion. Det brukar lyckas för de flesta. Sjukdomar är få och det största bekymret är snigelangrepp och att sallaten går i blom under högsommaren.

Vill man däremot fröodla trädgårdssallat blir det mera komplicerat, på ett sätt är det mycket enkelt och på ett annat krävande och tålamodsprövande.

Det enkla är att sallat är en extrem självbefruktare, i regel är blomman pollinerad innan den öppnar sig. Risker för korsbefruktning är nästan obefintlig. Flera sorter kan fröodlas samtidigt och säkerhetsavståndet som brukar rekommenderas är två till fem meter.

Det svåra är sallatens långa utvecklingstid från sådd till moget frö. I vårt nordiska klimat bör man räkna med sex till åtta månader. Eftersom det inte är önskvärt med tidig stocklöpning har förädlingen prioriterat sorter som går i blom så sent som möjligt, vilket ytterligare förlänger odlingsperioden. Sallatsfröodling är därför mest lämpad i de södra delarna av landet. Moderna sorter kan vara extremt sena att gå i blom och kan vara mycket svåra att fröodla i Sverige.

Slutsats: Vad som behövs är möjligheten att förkultivera plantor tidigt på året och ett gott förhållande till vädergudarna för att få en lång odlingsäsong och i synnerhet en varm och torr höst.

Så här går det till

1. Förkultivera

Du behöver fem till tio plantor att odla frö på. Eftersom plantorna som skall fröodlas skall vara typiska och välutvecklade bör du förödlade ett större antal och senare välja ut de plantor som skall fröodlas.

Sådd bör ske i slutet av februari/början av mars för att åstadkomma en tillräcklig lång vegetationsperiod.

2. Utplantering

Plantera ut de förkultiverade plantorna när frostrisken är över.

3. Urval

När plantorna är fullt utvecklade för normal skörd markerar du de plantor som skall fröodlas med pinnar eller liknande. Resterande plantor kan konsumeras.

4. Blomning och första fröskörd

Sallat blommar under lång tid och frön mognar undan för undan. När dina plantor blommar bör du därför testa då och då om fröställningarna har utvecklat mogna frön. Gnugga frökapslar mellan händerna. Lossnar mogna frön har du två val. Antingen klipper du bort de mogna fröställningarna undan för undan och torkar dem, eller så packar du in blomställningarna i gles väv, typ täckväv eller insektsnät, så att mogna frön kan samlas upp. Tänk på att blommande sallatsplantor blir stora och kan behöva stöd.

5. Fröskörd

När alla frön har mognat skär du av plantorna vid marken och hänger upp dem för torkning. Placera fröställningarna i stora papperskassar så att fröna kan samlas i dem.

Så ser idealet ut, men verkligheten är ofta en annan. Höstarna är ofta kyliga och blöta och det finns en stor risk att fröställningar angrips av mögel eller att fröna inte mognar. Mögelangreppen kan minskas med något sorts tak över plantorna. Plantor med omogna frön kan grävas upp med roten och hängas upp på en torr plats, för eftermognad.

6. Tröskning

Sallatsfrön sitter rätt hårt i sina frökapslar och bör helst gnuggas fram istället för att tröskas på vanligt sätt. Bäst lyckas du med hjälp av en styv plast- eller korkkloss på ett gammaldags tvättbräde eller en mönstrad bilmatta.

7. Rensning

Tröskade sallatsfrön omges av mycket boss som bör rensas bort. Börja med att sålla blandningen i ett frösåll eller en lämplig hushållssil.

Troligen kommer du inte att lyckas rensa fröna tillfredsställande med enbart sållning. En hel del boss kommer att finnas kvar som du avlägsnar genom att hålla fröna i en skål och blåsa bort resterande boss.

Rainer Hertel, M 43
Bilder : Rainer Hertel och Lothar Juffa, M 1709

SesamNytt 2/2022